Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой,
БМАССР-эй Верховно Соведэй
ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын
Горкомой орган

№ 232 (4044) | 1942 оной сентябриин 30, среда | СЭН 15 МҮНГЭН

СЭРЭГЭЙ ҮЕЫН ТЕМПЭЭР ХҮДЭЛМЭРИЛХЭ

(„Правдын" түрүү бэшэгһээ)

Үсэгэлдэр «Правдада» В. И. Ленинэй хоёр шэнэ документнүүд тунхаглагдаа. Тэрэнэй нэгэниинь—1919 оной майн 28-ай үдэр Украиныгн замнаркомвоендэ Ленинэй бэшэһэн телеграмма, нүгөөдэнь—1920 оной июниин 16-ай үдэр Московско Соведэй, түлишын таһагта эльгээһэн бэшэг болоно.

Эдэ документнүүд угаа ехэ политическэ удхатай байна.

Эдэ ленинскэ документнүүд бэшэгдэһэн жэлнүүдтэ залуухан советскэ республика хүндэ хүшэр байдалда ороод байгаа һэн. Сагаантан Донбасста тулажа ерээд байба. Оромнай хамаг бүхы юумэ—талха тарья, түлишэ, мяха гэхэ мэтые угаа ехээр хэрэглэжэ байгаа. Советскэ арадай диилэжэ абаһан бүхы юумэнь алдагдаха аюулда ороод байба.

Энэ һүртэй ба аюултай бэрхэ сагта ленинскэ документнүүд бэшэгдээ бэлэй. Иимэ аюул тохёолдоод байхадань Ленин болбол үгэ дуулдаггүй, хожомдонги ба эрид сэхэ бэшэ хүнүүд тушаа тон хатуу хэмжээнүүдые абаха гэжэ дурадхадаг байгаа. Арад зоной интерестэ Ленин болбол хамаг бүхы юумэндэ темпээ шангадхахые, харюусалга ехэдхэхые эриһэн, ехэ орондоо хүндэ хүшэр сагта хүсэ шадалаа гамнангүй, сэрэгэй үеын хуулиин ёһоор ажаһууха ба хүдэлмэрилэгты гэжэ арад зониие уряалһан байха юм.

Хамаг бүхы юумэе дайн сэрэгтэ, хамаг бүхы юумэе фронтдо зорюулха гэһэн Ленинэй уряалта үгэнүүд тиихэ сагта бүхы орон дотор дохео мэтээр хангинан дуулдаа һэн. «Дайн сэрэг зайлашагүй болоод байгаа хадань, хамаг бүхы юумэе дайнда үгэхэ, тиин заашье һалан нобшоор байха ба зүрхэгүй ахир ябадал болбол дайнай үеын хуулиин ёһоор хэһээгдэхэ ёһотой»—гэжэ Ленин хэлэһэн байна (т. XXV, хуудаһан 299).

Ленин асуудалые тиимэ хатуугаар табиба. Тиихэдэнь манай арад ямаршье бэрхэшээл ба аюулда торон тогтонгүйгөөр илаһан байгаа. Тиин мүнөө байлдаанай газар дээрэ советскэ гүрэнэй хуби заяан шиидхэглэжэ, СССР-эй арадуудай ажа байха гү, али үхэхэ тухай хэлэгдэжэ байхада большевистскэ парти, советскэ правительство нүхэр Сталин болбол манай агуу ехэ хэрэгые, ажалшадай хэрэгые, Ленин Сталинай хэрэгые бии бүхы хүсэ шадал ба зоригоо табихые советскэ арадые уряална.

Бидэнэр өөрынгөө оронийе сэрэгэй гуримаар шэнэдхэн табяабди. Дайнай амисхаал ба тэрэнэй хатуу шанга эрилтэнүүд фронт шадарай районуудшье, аяар холын тылдэшье аб адлихан мэдэрэгдэдэг болоо. Советскэ ажалшан бүхэн манай эхэ орондо добтолһон шуһаша ёло ба харатай муухай дайсан бидэнэй ажа байдалда эрхэ сүлөөдэ үхэлэй аюул ерүүлжэ байна гэжэ һайса мэдэнэ. Эхэ орондоо хамаг бүхы, юумэе, хэрэгтэй болоо һаань амиие һаһаяашье үгэхэ саг тулаа гэжэ советскэ хүн бүхэн ойлгоно.

Теэд, бидэнэр фронтдоо туһалхын тулада хамаг бүхы юумые хээд байна гээшэ гүбди? Энэ асуудалые бидэнэй хэн бүхэн урдаа табиха ёһотой. Өөрынгөө бэеые үдэр бүридэ шалгажа үзэхэ шухала, хэрбээ нэгэ нормын орондо хоёрые дүүргэжэ шадаха байгаа хадаа—дүүргэ, тиигэбэл ши фронтдоо туһалхаш, Сталинградые хамгаалагша баатарнуудта туһалхаш, зэбүүн муухай дайсаниие дараха илалтын часые дүтэлүүлхэш.

Дайнай үеын хуулиин ёһоор ажаһууха ба хүдэлмэрилхэ гээшэ һанаа амархан ба оһол назагай үзэлнүүдые эсэслэн орхихо болоно. Гитлеровскэ булимтарагшадтай хэжэ байгаа дайнда дундуур юумэ гэжэ байхагүй гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй: нэгэ гэе һаа дайсан үй бута сохигдохо, үгы һаа манай орон манай арад гитлеровскэ тонуулшадай дарлалтада хэдэн зуун жэл соо зобохо болоно.

Тиимэ хадань бидэнэр болбол тэнэг мунхаг хүнүүдэй тархи соо үшөө мүнөө хүртэр үлэһэн һанаа амархан ба оһол назагай үзэлнүүдые хайра гамгүйгөөр хаман һалгааха ёһотойбди. Бидэнэр ажал хүдэлмэриие зүндөө бүтэхэдэ табиха заншалые эрид хатуугаар буруушааха ёһотойбди. Тэрэ хадаа манай хэрэгтэ хоро хүргэдэг.

Дайнай үеын хуулиин ёһоор ажаһууха ба хүдэлмэрилхэ гээшэ манай заводууд ба фабрикануудта, колхозууд ба советскэ эмхи зургаануудта ажалай жаяг заршамые шангаар сахиха ба булад хатуу гурим байгуулха шухала.

Дайнай үеын хуулиин ёһоор ажаһууха ба хүдэлмэрилхэ гээшэ өөртөөшье, өөрынгөө мэдэлдэ байһан хүнүүдтэшье хатуугаар эрилтэ табидаг байха болоно. Эрилтэ табиха гээшэ хүдэлмэрилэгшэдые урагшань татадаг, мүнөөдэр хэжэ болохо юумые үглөөдэр болтор хойшолуулангүйгөөр, дары бүтээхые баатхадаг, ушарынь хадаа үглөөдэр эхэ оромнай бүри ехэ юумэ бүтээхые эрижэ болохо. Мүнөө сагта дүүргэлтые шалгаха гээшэ угаа шухала. Энэ хадаа большевистскэ хүтэлбэриин закон мүн.

Советскэ арад болбол гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү хүндэ хүшэр дай хэжэ байна. Үшөө үсэд шанга ба шэрүүн хатуу байлдаанууд болохонь мэдээжэ.

Хэрбээ бидэнэр дайсаниие үй бута сохихо хүсэлэнтэй хадаа—бидэнэр тиимэ хүсэлэнтэйбди, үй бута сохижо шадахабди, үй бута сохихошье байнабди!—бидэнэр болбол советскэ гражданин бүхэнэй харюусалгые улам ехэ болгохо. булад хатуу жаяг заршам гээшые бодото хэрэг дээрэ байгуулха, һанаа амар ба оһол назагай байдалай үлэгдэлнүүдые хойшолонгүйгөөр зайлуулжа һалгааха ёһотойбди.

Бидэнэр иимэ байдалые түргэнөөр байгуулха тушаа бүри ехэ һайн юумэ түйлахабди. Бидэнэр энээниие түйлаха ёһотойбди. Советскэ гүрэнэй агууехэ байгуулагша В. И. Ленин иигэжэ һургадаг бэлэй. Иимэ эрилтые мүнөө сагай шэрүүн хатуу оршон байдал эринэ. манай парти ба советскэ правительство эринэ, иимээр байхые манай вождь ба багша нүхэр Сталин эринэ.

Господин Уэнделл Уилки Москваһаа мордобо

Сентябриин 27-ой үдэр Америкын Холбоото Штадуудай президентын нюурай түлөөлэгшэ господин Уэнделл Уилки гэгшэ Москваһаа мордобо.

Аэродром дээрэ господин Уилкиие үдэшэгшэдые нэрэлбэл Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссарай орологшо нүхэр В. Г. Деканозов, Гадаада Худалдаа-наймаанай Арадай Комиссарай орологшо нүхэр А. Д. Крутиков, НКИД-эй коллегиин член нүхэр К. А. Уманский, Моссоведэй түрүүлэгшын орологшо нүхэр М. А. Яснов, полковник В. Н. Евстигнеев, мүн тэрэшэлэн США-гэй посол господин В. Стендли ба Великобританиин посол господин А. Керр.

Колиговта адли хурданаар ажаллагты!

Колиговай хүтэлбэрилжэ байһан Доодо-Илькиин сомоной, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой звено эндэ ойро тойрон дуулдаагүй баян ургаса ургуулаад, мүнөө тэрэнээ Заиграйн аймагай бүхы колхозуудһаа, бүхы звенонуудһаа урид хуряажа дууһаба. Звеногойнь эхэнэрнүүд илангаяа эдибхитэйгээр ажаллажа, өөһэдынгөө нормые үргэлжэ һайн шанартайгаар үлүүлэн дүүргэдэг байба. Теэд Намжилма Жамбалова, Хандама Мункуева гэгшэдтэ хүрэжэ шангаар хүдэлһэн хүн байхагүй. Эдэнэр хоёр, заримдаа гурбан хүнэй хэхэ юумые бүтээдэг һэн.

Колиговайхид хуряалгаяа конвейернээр зэргэ ябуулжа шадаһанай ашаар хадалга, зөөлгэ сомолгые нэгэ доро дүүргээ. Зарим залхуу хойрот хүнүүд мори тэрэггүйбди гэжэ шалтаад, молотилка зэмы байлгадаг, тарья сэбэрлэлгэ болон гүрэндэ тушаалгые гээгдүүлдэг байха юм. Колигов ба тэрэнэй звенотойхид тиимэ хүнүүд бэшэ. Тэдэнэр Колиговайхид сар бухануудые хүллэжэ, тарягаа болзортонь зөөһэн, сомоһон байха юм.

Хэрбээ эндэхи колхозойхид ба МТС-эйхид нүхэр Колиговта адли ажаллаа һаань, хоёрдохи жэлэй сэрэгэй ургаса үни хуряагдаһан байха бэлэй. Бодото байдалые хүдөө нютагуудаар ябажа хараад үзэхэдэ, зарим тээ хуряалгада хүсэд бэлдээгүй ба харюусалгата ажалые нобшоруулжа байһаниинь элитэ болоно. Тарян ток дээрэ зөөгдөөд, сомогдоод байхадань, Ново-Брянскын МТС-эй молотилкань мүнөө хүртэр ажалдаа ороогүй байһаар. Хэды болтор байха юм гэжэ МТС-эй директор нүхэр Петрикэй ба политотделэй начальник нүхэр Лесик гэгшэдһээ асуугдана.

П. МЕТЛЯЕВ—Заиграйн АЗО-гэй ахалагша агроном.

Октябриин урда тээхи мүрысөөн

Ажалай амжалтануудаар алдарта ойгоо угтая!

Бүлэ бүхэн иимээр хүдэлмэрилхэ ёһотой

Мухаршэбэрэй аймагай, Харашэбэрэй сельсоведэй «Путь Октября» артелиин колхозниигууд Мария Петровна Туголуковагай бүлэнэрэй стахановскэ хүдэлмэриин түлөө тэдэниие магтадаг байха юм.

Энэ бүлэ хадаа гэр соогоо 4 хүн. Эхэ—Мария Петровна, басаган—Мария ба хүбүүд—Николай ба Алексей гэгшэд болоно. Тэдэнэр бүгэдэдээ колхозой үйлэдбэри дээрэ хүдэлмэрилдэг ба колхоздоо алдар суутай болонхой. Туголуковтан хаанашье хүдэлмэрилөө һаа, тэдээндэ даалгагдаһан хүдэлмэриие үнэн сэхээр, хаһа саг соонь дүүргэдэг юм.

Мария Петровна болбол өөрынгөө үхи хүбүүдтэ ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг. Хэды хүндэ хүдэлмэри байбашье һаань Мария Петровна болбол ходоолоо жэшээтэ һайнаар гүйсэдхэдэг. Мүнөө тэрэ хадаа картаабха малталга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тус колхозой эхэнэрнүүд Мария Петровна шэнгеэр хүдэлмэрилхэ гэжэ оролдодог. Зарим нэгэ эхэнэр нүхэдэнь ажалай бүтээсын талаар Мария Петровнае илаха гэжэ оролдобошье һаа ходоолоо булигдашадаг байна. Нүхэр Туголукова картаабха малталга дээрэ үдэрһөө үдэртэ 0,09 гектар хуряана. Тэрэ хадаа өөрынгөө үнэн сэхэ ажалай түлөө колхозойнгоо правлениһээ нэгэтэ бэшэ шагнагдан һайшаагдаа.

Энэ жэлдэ жэшээтэ хүдэлмэриингөө түлөө хоёр дахин 1-дэхи шагналые абаба.

Эхынгээ жэшээгээр үхибүүдынь һайнаар хүдэлмэрилнэ: Тэрэнэй басаган Мария гэгшэ трактористкаар хүдэлмэрилдэг. Тэрэ хадаа өөртөө даалгагдаһан хүдэлмэрээ баһал һайнаар дүүргэдэг ба ами бэеэ хайрлахагүй ажалайнгаа түлөө тэрэшэлэн шагнал абаба.

Мария Петровнагай ехэ хүбүүн Николай гэгшэ колхоз соогоо эрхим стахановец гэжэ тоологдодог. Тэрээниие һайн хүдэлмэриин түлөө эндэхи колхозниигууд ходоолоо магтадаг юм. Мүнөө нүхэр Николай модо урадхалга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Тэрээнэй стахановскэ хүдэлмэриинь модо урадхуулгын хүтэлбэрилэгшэдөөр тэмдэглэгдэһэн ба тэрээндэ баясхалан хүргэгдэһэн байна.

Мүн бага хүбүүн Алексей гэгшэ ямаршье даалгабари үгөө һаань ходоолоо үлүүлэн гүйсэдхэдэг байна.

Иигэжэ Туголуковагай бүхы бүлэнэрынь стахановскэ бүлэ болонхой.

★ ★ ★

Республика дотор таряхуряалга һүүлэй мэдээгээр 79,3 процент болобошье, һурилгэ, сохилго ба гүрэндэ тушаалга үшөөл хангалтагүй ябаһаар. Гүрэндэ хаһа болзор соонь тарья тушаалга хамагай түрүүндэ сохилгоһоо дулдыдана. Сентябриин 25-най мэдээгээр бүхы тарянайнай микл 19,7 процент сохигдоод байна.

Тарья сохилго илангаяа Зэдын, Закаменай, Кабанскын аймагуудта һула ябана. Эдэ аймагууд энээнэйшье урда тарья сохилго ба гүрэндэ тушаалгаар гээгдэжэ ябаһан байгаа. Теэд, һүүлэй үедэ гээгдэлээ усадхаха талаар биратай хубилалта хэзэгүй.

Тарья сохилгые графигай ёһоор ябуулжа, гүрэндээ элбэг ехэ тарья үгэхэ гэһэн иимэ зорилгые һаеын үдэрнүүдтэ бэелүүлхэ ёһотойбди. Хүдөө-ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэд гүрэнэй урдахи уялгануудые хаһа саг соонь дүүргэхын түлөө тэмсэгты!

Зөөлгэ ба һурилэлгын үедэ нэгэшье тарян гээгдэхэ ёһогүй

Хара хүлһөө гаргажа, газар дайда дээрээ баян ехэ ургаса ургуулаад, тэрээнээ өөһэдынгөө муу һаа болоожо гээхэ хорооха гээшэ илангаяа мүнөө үедэ таарахагүй, харша ябадал болоно. Манай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол монсогоршье тарья бү гээ!—гэһэн лозунгын удхашанарые гүнзэгыгөөр ойлгоогүй байха юм. Юуб гэхэдэ, «тарянай гээлтэ хоролто гээшэ имагтал хуряалгын үедэ—сабшалга ба боолгын үедэ болодог юм гэжэ ойлгохо ушарнууд бии. Иимэ ойлгомжомнай амандаа ороһон юумые хэлээрээ түлхиһэнтэй тон адли гээшэ.

Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз таряхуряалгын талаар аймаг соогоо түрүү һуури эзэлбэшье, тарянай гээлтэ хоролтотой тэмсэхэ ябадалые һулаар эмхидхэнхэй. Эндэ һүүлэй үедэ овёс ба ногоон һолосмо хуряахадаа бүришье шанар муутайгаар хуряаһан байна.

—Ехэдээл һаа 15—20 колос гээгдэнэ,—гэжэ Энгельсын нэрэмжэтэ (Кяхта) колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Цыренжапов хэлэдэг байна. Зүгөөр эндэ тарянай гээлтэ нилээд ехэ байха юм.

Мүнөө тарья һурилэлгэ, сохилго, гүрэндэ тушаалга хаа-хаанагүй ябажа байна. Эндэ тарянай хоролто гээлтын хэмжээн бүри ехэ байхаһаа бэшэ, харин бага байхагүй гэжэ хамагай түрүүндэ мэдэхэ ёһотой.

Шмидтын нэрэмжэтэ (Хори) колхоз тарья һурилхэдөө тэргэнүүдээ тарья зөөлгэдэ бэлэдхээгүй, тэргэнүүдэйнгээ забһар зайлхайнуудые забһабарилангүй ба бухалнуудайнгаа хог тармангүй зөөһэнһөөнь болоожо 20 проц. дээшэ тарянай колос хоролто болоо.

Һаяшаг ВКП(б)-гэй Хориин аймкомой бюро тарянай гээлтэтэй, илангаяа Шмидтын нэрэмжэтэ колхоздо болоһон тарянай гээлтэ тухай хэлсээд, бодото тобшолол гаргажа, тус колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Копосовто хатуу донгодолго үгэхэ, зуураа, гэмтэ нюурнуудые харюусалгада хабаадуулхые аймагай прокурорто даалгаһан байна.

Энэ хадаа тарья зөөлгэ ба һурилэлгын үедэ тарянай гээлтэ хоролтын бүри ехэ байдагые гэршэлнэ. Иимэ хадань тарья зөөлгэ ба һурилэлгын үедэ онсо анхаралаа табиха шухала.

Ургуулжа ба хуряажа абаһан бэлэн тарягаа хоролто гээлтэгүйгөөр хаһа саг соонь һурилэжэ ба сохижо абаха—мүнөөдэрэй зорилго иимэ байна.

Эрхим звено

ХЭЖЭНГЭ. Малажалаа дулаан ба садхалан тэнюугээр ондо оруулха—иимэ зорилго «Зургаанай Зам» колхозой членүүд урдаа табижа хүдэлмэрилөө.

Герасимовска звено (звеноводынь медальта нүхэр Б. Бадмаев) өөрынгөө 100 га участок дээрэһээ бүри ехэ ургаса абахын зорилгоор, эритдэжэ бүхы агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые хүсэд хэжэ шадаһанайнгаа ашаар, түсэбэй ёһоор 2 мянган центнер үбһэ хуряажа абахын орондо 4.330 центнер абажа түсэбөө 216 процент дүүргэһэн байна. Хуряажа абаһан үбһэнэйнь шанар эрхим һайн.

Звеногой зарим членүүд нүхэд Эрдынеева, Банзарагшеева, Бадмаева ба бусад 1,5—2 нормо дүүргэдэг байгаа. Мүнөө эдэнэр таряхуряалгын үедэ мүн һайнаар хүдэлмэрилжэ байнад.

Р. АНАНДУЕВ.

Баясхалан хүргэбэ

БИЧУРА. **(Телефоноор абтаба).** Окино-Ключевскын суута комбайнер нүхэр Петр Герасимович Поляковой эрхим хүдэлмэриин түлөө БМАССР-эй Газартаряалангай Арадай комиссар нүхэр Константинов баясхалан хүргэбэ.

Окино-Ключевскын МТС-эй дирекци МТС-гэй илгаржа гараһан эрхим хүнүүдые шагнуулхын тухайда ССР Союзай Наркомземэй үзэмжэдэ табиба. Мүн энээнтэй хамта, өөһэдынгөө таряалан дээрэ хүдэлмэрилһэн комбайнернууд ба трактористнуудые шагнахыень Куренковой, Рагозиной нэрэмжэтэ ба «Большевик» колхозуудай правленинүүдтэ һануулба.

Куренковой нэрэмжэтэ колхоз комбайнер нүхэр П. Г. Поляков ба тракторист Г. А. Поляков гэгшэдтэ нэгэ-нэгэ хони, штурвальна нүхэр Пономаренковада 300 түхэриг ба С. П. Поляковто 150 түхэриг мүнгэн шагналта үгэбэ.

А. МАНГУТОВ.

Түрэл Армидаа туһалха зорилготойгоор

ЗАИГРАЕВО, сентябриин 28. **(Манай селькорһоо телефоноор абтаба).** «Би эндэ, ара талада ажаллажа байхадаа, артиллерь буунуудай абяа дууе сонособгүйшье һаа, дайсаниие дарахын түлөө түрэл Армидаа тарья талха бэлдэжэ байһанаа мэдэнэб. Тиимэ ушарһаа, фронтовигуудһаа дутахагүй зоримгойгоор ба шангаар ажаллаха ёһотойб»—гэжэ Цыпилма Базаржапова мэдүүлээд, үндэр бүтээсэнүүдые үгэнэ. Һаянай 0,95—1 гектар хүртэр сабшадаг болонхой.

Дондок Доншдон, Цыпилмаһаа дутанагүй. Үдэрэйнгөө нормые мүн лэ үлүүлэн дүүргэнэ. Мүн, машинистнүүд Сагахан Санжеев, Сырен-Даша Батуев, боолтошод Эрдынеева, Ханда Цыденова, Цыгдама Очирова гэгшэд оролдосотойгоор ажаллана. Олонхи колхозниигуудай эдибхитэ ажалай ашаар, энэ Сталинай нэрэмжэтэ колхоз хуряалгые үглөө нүгөөдэрһөө дууһахань.

Д. Д-ЛОВ.

СОВЕТСКЭ ИНФОРМБЮРОҺОО

Сентябриин 27-ой үглөөнэй мэдээсэл

Сентябриин 26-ай һүниин туршада манай сэрэгүүд **Сталинградай** оршондо, **Моздогой** оршондо ба **Синявиныи** оршондо дайсанда эсэргүү байлдаануудые хэбэ. Бусад фронтнууд дээрэ шухала хубилалтанууд болоогүй.

* * *

Сталинградай оршондо хатуу шанга байлдаанууд үргэлжэлһөөр. Нэгэ участок дээрэ ехэ гээлтэдэ орожо байжа манай сэрэгүүдэй байһан газар худар дайсанай подразделени нэбтэрэн орожо шадаа. Манай частьнууд дайсанай эдэ подразделенинүүдые үгы хэхын тулада үсэд шанга байлдаануудые хэжэ байна. Ондоо нэгэ участок дээрэ гвардеец-минометчигууд 600 гаран немецкэ солдат ба офицерые хюдан һалгаажа, 20 автомашина үгы хэбэ. Нүхэр Матвеевэй команда доро ябаһан артиллеристнүүд 3 немецкэ танк, хоёр хуягта машина гэмтээжэ, 8 минометно батарейн буудалгые даража, дайсанай 4 рото шахуу ябган сэрэгые тараан сохиһон ба зарьмыень үгы хэһэн байна.

* * *

Сталинградһаа зүүн-хойгуур манай сэрэгүүд эдибхитэ дайшалхы ябуулгануудые хээ. Нүхэр Джанджигаевай команда доро ябаһан боецүүдэй хамгаалжа байһан участок дээрэ немецүүд бүлэг танкнуудаар контрдобтолго хээ. Советскэ боецүүд танк буудаха буунуудаар буудажа 9 немецкэ танк гэмтээһэн ба галдаһан байгаа. Ондоо нэгэ участок дээрэ Н-скэ частиин боецүүд үдэрэй турша соо дайсанай 5 контратакые тогтоон барижа, 500 шахуу немецкэ солдат ба офицерые үгы хэбэ.

* * *

Моздогой оршондо дайсан болбол хоёр полк шахуу ябган сэрэгэй хүсөөр ба 60 танкнуудаар добтолго хээ. Манай частьнууд немецүүдтэ контратака хэжэ тэдэнэрые тогтоогоод ехэ гээлтэдэ оруулаа. Тус байлдаанда 9 немецкэ танк, дайсанай хоёр рото шахуу ябган сэрэгүүд үгы хэгдэһэн байна.

* * *

Новороссийскһаа зүүн-урдуур нэгэ үндэрэй түлөө үсэд шанга байлдаанууд болоо. Манай далайн ябган сэрэгэй частьнууд 300 шахуу гитлеровецые үгы хэжэ, 9 пулемет, олон тоото винтовко ба һомо буляан абаба. Манай обороно худар хушууран орохо гэһэн нэгэ рото немецкэ автоматчигууд артиллериин буудалгаар тараагдан сохигдобо.

* * *

Баруун-Хойто фронт дээрэ бага зэргын удхашанартай байлдаанууд болоно. Нүхэр Абиловай подразделени дайсанай бэхижүүлэгдэһэн узелые хяа бута сохижо, 5 пулемет, нэгэ миномет ба мянган минэ буляан абаа. Байлдаанай болоһон газар дээрэ дайсанай 80 үхэһэр үлөө. Нүхэр Корчес гэгшын командалдаг часть ондоо нэгэ участок дээрэ 13 немецкэ пулемет, хоёр миномет үгы хэжэ, 12 ДЗОТ һандаргажа, нэгэ рото гитлеровецые хюдан һалгааба. Нүхэр Смирновой подразделениин зенитчигүүд 4 немецкэ самолет унагаагаа.

* * *

Карело-финскэ партизанска отряд дайсанай түмэр харгын эшэлондо добтолго хэбэ. Бензинтэй хоёр цистерн. ашаа тээһэн 16 товарна вагон ба 3 классна вагон галдагдаа. Дайсанай 60 солдат ба офицер алагдаба.

* * *

«Би болбол Эрфуртдэхи сэрэгэй заводто механигаар хүдэлмэрилөө һэм. Энэ жэлэй хабар би армида татагдаа һэм. Дивизионой ажаглалтын пунктда эльгээгдэһэн байгааб. Тэндэ лейтенант Мюллер ба фельдфебель Гейнц Биске гэгшэд байгаа һэн. Манай участок дээрэ ородуудай добтолго хэжэ эхилхэлээр фельдфебель, бидэ хоёр буунуудаа хаяад плендэ ороо һэмди. Лейтенант Мюллер эсэргүүсэлтэ үзүүлээд алагдаһан байгаа. Манай полкын олон солдадууд эсэшообди гэжэ гомодол мэдүүлнэ. Тэдэнэр хадаа дайгаар тулатараа садаабди гэдэг юм. Эдэнэр болбол немецкэ сэрэгүүдэй хэды шэнээн гээлтэдэ ороһониие немецкэ командованиин сводкые хаража этигэдэг бэшэ. харин өөрынгөө частьнуудай хэды шэнээн гээлтэдэ ороһониие хаража этигэдэг юм» гэжэ 377-дохи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиин, 377-дохи артиллерийскэ полкһоо Улаан Армиин талада ороһон солдат Август Б. гэгшэ хөөрэнэ.

* * *

Манай бүлэг тагнуулшад Сталинградһаа баруун-хойгуур дайсанай тылдэ зобоогдожо алагдаһан младшэ лейтенант Логинов Сергей Петрович гэгшын үхэһэн бэеые олоо. Гитлеровскэ алууршад шархатаһан советскэ командирые плендэ барижа абаад зэрлиг муухайгаар зобооһон байгаа. Эдэнэр Логиновой бэеыень хутагаар һылэжэ, хургадынь булга мушхаад. үргынь бала сохёод. нюдынь түнхиһэн байба.

* * *

Югославска партизанууд итало-немецкэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүү амжалтатай байлдаануудые хэнэ. Хорватида партизанууд нэгэ итальянска гарнизониие хяа бута сохижо, 200 гаран солдат ба офицернүүдые хюдан алаа. Партизанууд 160 винтовко, 8 гар пулемет. 25.000 һомо буляан абаба. Нэгэ тосхондо партизанууд эзэмдэгшэдһээ пшеницэтэй нэгэ ехэ склад буляан абаад, хэдэ мянган пуд ороохо арад зондо түгээн үгэһэн байна.

Сентябриин 27-ой үдэшын мэдээсэл

Сентябриин 27-ой туршада манай сэрэгүүд **Сталинградай** оршондо, **Моздогой** оршондо ба **Синявиныи** оршондо дайсанда эсэргүү хатуу шанга байлдаануудые хэбэ. Бусад фронтнууд дээрэ шухала хубилалтанууд болоогүй.

Сентябриин 20-һоо 26 хүртэрхи неделиин туршада агаарай байлдаанудта, аэродромууд дээрэ ба зенитнэ артиллериин буудалгаар 206 немецкэ самолет үгы хэгдэбэ. Энэ үедэ манайхин 156 самолетоо гээгээ.

Манай корабльнууд Хара далай соо дайсанай 2.000 тоннаһаа түрихэ хэмжээтэй транспортые шэнгээбэ.

* * *

Сентябриин 26-да манай авиациин частьнууд фронтын элдэб участогууд дээрэ полевой артиллериин 8 батарейн буудалгые даран һалгаажа, һомо хэрэгсэлтэй 2 склад түйһэлжэ, дайсанай нэгэ рото шахуу ябган сэрэгые тараан сохиһон ба зарьмыень үгы хэһэн байна.

* * *

Сталинградай оршондо манай сэрэгүүд дайсанай галзуу шанга атакануудые тогтоон барижа үсэд шанга байлдаануудые хэбэ. Немецүүдэй нэгэ бага урагшаа дабшажа шадаһан участок дээрэ илангаяа шанга тулалдаанууд болоо. Тус участок дээрэ гэр бүхэнэй түлөө тэмсэл болоно. Манай боецүүд гитлеровецүүдые атаковалжа, 200 немецкэ автоматчигуудые хюдажа, 10 пулемет ба 2 миномет үгы хэбэ. Манайхин хүнүүдые плендэ абажа. трофей буляан абаа. Ондоо нэгэ участок дээрэ манай подразделени дайсанһаа хэдэн гэрнүүдые сэбэрлэжэ. 600 шахуу немецкэ солдат ба офицерые хюдан һалгааһан байгаа.

* * *

Сталинградһаа баруун-хойгуур советскэ сэрэгүүд эдибхитэ байлдаануудые хэжэ, зарим участогууд дээрэ дайсанай атакануудые тогтоон бариба. Улаан Армиин Н-скэ соединениин боецүүд 2.500 немецкэ солдат ба офицерые, 18 танк, нэгэ хуягта машина, элдэб калибрын 30 ехэ буу, 6 аматай миномедуудай 4 батарей, 9 миномет, 19 пулемет ба дайсанай 3 самолет үгы хээ. Манайхин 2 ехэ буу, 23 станково ба гар пулемет, 2 миномет, винтовкын 60 мянган һомо, 500 минэ, автомадууд ба винтовконууд, бусад буу зэбсэгүүдые буляан абаһан байна. Ондоо нэгэ участок дээрэ дайсанай ябган сэрэгүүд 40 танкнуудаар дэмжэгдэжэ үдэрэй турша соо манай позициие 8 дахин атаковалаа. Гитлеровецүүдэй бүхы атаканууд гэдэргээ сохигдобо. 10 немецкэ танк гэмтээгдэһэн ба галдагдаһан байгаа.

* * *

Моздогой оршондо дайсанай ябган сэрэгүүдэй ба танкнуудай томо хүсэнүүдтэ эсэргүү байлдаанууд үргэлжэлөө. Командир нүхэр Честяков түрүүтэй бүлэг боецүүд түмэр харгын станциин түлөө болоһон байлдаанда дайсанай 5 хуягта машина ба нэгэ танкетка үгы хэбэ. Ондоо нэгэ участок дээрэ манай частьнууд дайсанай тоогойнгоо талаар булюу хүсэнүүдтэ түригдэжэ нэгэ һуурин газарые орхиһон байгаа.

* * *

Новороссийскһаа зүүн-урдуур Н-скэ соединениин боецүүд хэдэн үндэрые ба һуурин газарнуудые эзэлбэ. Үдэрэй турша соо дайсанай 1.200 шахуу солдат ба офицер үгы хэгдэжэ, 6 танк гэмтээгдэжэ, 5 пулемет ба 4 миномет абтаһан байна. Советскэ летчи-

(Үргэлжэлэлынь хоёрдохи нюурта)

Советскэ Информбюроһоо

(Нэгэдэхи нюурай үргэлжэлэл)

гууд дайсанай аэродромдо хоёр добтолго хэжэ, 11 немецкэ самолет үгы хээ.

* * *

Синявинын оршондо манай обороно худар хушууран ороһон дайсаниие үгы хэхэ гэһэн байлдаан үргэлжэлһөөр. Тус байлдаануудай үедэ 21 немецкэ танк ба хүягта машина үгы хэгдэбэ.

Воронежһоо хойгуур манай частьнууд хэдэн үдэрэй туршада үсэд шанга байлдаан болоһон нэгэ тужые немецүүдһээ бүримүһэн сэбэрлэбэ. Энэ тужа модон соо гитлеровецүүд 1.673 үхөөр, 3 ехэ буу, 6 миномет, 18 автомашина, хэдэн зуун автомат ба винтовко, олон мина ба винтовкын һомо орхиһон байна.

* * *

«Манай полк дайнай анхан эхинһээ хойшо зүүн фронт дээрэ байна. Официальна баримтын ёһоор. полкомнай жэл соо 840 хүнүүдээ алуулжа, 2.100 хүнүүдээ шархатуулжа гээгээ. Үнэндөө халаа гээлтэмнай хэдэн дахин ехэ болохо юм. Үнгэрэгшэ жэлэй июльда Россида ерэһэн полкын солдат ба офицернүүдһээ мүнөө оройдоо хэдэн хүн үлөө. Бусадынь бүгэдөөрөө алалдаһан, шархатаһан гү, али мэдээгүйгөөр үгы болоһон байна. Полкомнай олон дахин нэмэлтэ абаа һэн. Шэнэ ерэһэн нэмэлтэнүүд ехэ найдабаригүй. Һаяхан манай сооһоо солдат Швеллер гэгшэ үгы болошоо. Швеллер болбол нэмэлтын составта оролсожо манай частьда ерэһэн аад, ородуудай тала тээшэ тэрьедэн гүйхэ гэжэ һэдээд, немецкэ часовойнуудтай буу халдаха үедөө алагдаа гэжэ приказ соо соносхогдоо һэн. Тээд, үглөөдэрынь ородой радио станци Швеллерэй үгые дамжуулаа бэлэй. Швеллер болбол намһаа жэшээ абагты гэжэ солдадуудаа уряалаа һэн. Энээнэй һүүлээр гестапын чиновнигууд бүхы шэнэ солдадуудые наринаар шалгажа, тэдэнэрэй олыень тыл тээшэ ябуулаа һэн» гэжэ 169-дэхи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиин 378-дахи полкын танк буудаха ехэ буугай 14-дэхи ротоһоо пленда абтаһан лейтенант Юрген Шрамм гэгшэ хөөрэнэ.

* * *

Немецко-фашистскэ хара волигууд Орловско областиин Знаменское гэдэг деревниин арад зониие зэрлиг муухайгаар хэһээбэ. Тус деревниһээ холо бэшэ телефоной линиин утаһые мэдэгдээгүй хүн хэлэн газараар таһалһан байгаа. Гитлеровскэ бандидууд хамаагүйгөөр али түрүүн дайралдаһан 10 таряашаниие барижа абаад буудан алаба. Буудагдан алагдагшадай дунда 75 наһатай колхозник Морозов Андрей Михайлович, 68 наһатай Сысоев Петр Николаевич гэгшэд ба бусад бии.

Сентябриин 28-ай үглөөнэй мэдээсэл

Сентябриин 27-ой һүниин туршада манай сэрэгүүд **Сталинградай** оршондо, **Моздогой** оршондо ба **Синявинын** оршондо дайсанда эсэргүү байлдаануудые хэбэ. Бусад фронтнууд дээрэ шухала хубилалтанууд болоогүй.

* * *

Сталинградай оршондо Н-скэ танкова подразделени дайсанай 2 атакые тогтоон бариба. Танкистнууд 7 ехэ буу, 5 пулемет, 11 автомашина үгы хэжэ, 2 рото шахуу гитлеровецүүдые хюдан һалгаагаа. Ондоо нэгэ участок дээрэ гвардеец-минометчигууд атака хэхээр бэлэдхэжэ байһан дайсан тээшэ буудалгата добтолго хэһэн байгаа. Минометчигуудай буудалгаар нэгэ батальон шахуу немецкэ ябган сэрэгүүд тараагдан сохигдоһон ба зарьмашиинь үгы хэгдэһэн байна.

* * *

Сталинградһаа баруун-хойгуур Н-скэ гвардейскэ соединениин боецүүд дайсанда эсэргүүсэжэ хоер үдэр соо байлдаха зуураа 2.000 шахуу немецкэ солдат ба офицерые хюдан алажа, 15 танк, 2 хүягта машина галдаһан ба гэмтээһэнһээ гадна 11 ехэ буу, 23 пулемет ба 3 минометно батарей үгы хэһэн байгаа. Ондоо нэгэ участок дээрэ немецүүд манай нэгэ буудалгын частиие хэдэн дахин атаковалаа. Дайсанай атаканууд тэдэргэ сохигдобо. Гитлеровецүүд тус байлдаанда гансал алуулжа 300 шахуу солдат ба офицерээ гээгээ. Манай боецүүд 200 шахуу винтовко, 19 пулемет, 42.000 һомо. 10 километр ута телефоно утаһа ба сэрэгэй бусад зөөри буляан абаһан байна.

* * *

Моздогой оршондо Н-скэ часть дайсанда эсэргүү үсэд шанга байлдаа хэжэ 4 танк үгы хээд, нэгэ ротоһоо үлүү немецкэ ябган сэрэгүүдые хюдан алаа. Лейтенант Цветковой командалгаар манай бүлэг боецүүд нэгэ үндэрые эзэлбэ. Дайсантай тулалдаха үедэ боец нүхэр Сакварелидзе гэгшэ эгээ түрүүлэн үндэр дээрэ гүйжэ гараад, гранатаар 8 гитлеровецые үгы хээ.

* * *

Ленинградска фронт дээрэ манай артиллериин буудалгаар хоер үдэр соо дайсанай 22 ДЗОТ һандаргагдаһан, 4 станково пулемет, 3 миномет ба ашаанай 12 автомашина үгы хэгдэһэн байгаа. Манай снайпернууд ба тагнуулай бүлэгүүдэй эдибхитэ ябуулгануудаар 300 шахуу гитлеровецүүд хюдагдан алагдаба. Ленинградта ороходо замууд дээрэ зенитнэ артиллериин буудалгаар 4 немецкэ самолет унагаагдаба.

* * *

Воронежэй оршондо нэгэ батальон ябган сэрэгүүд ба дайсанай 8 танк манай позициие атаковалха гэжэ һэдээ. Артиллериин ба ябган сэрэгэй буунуудай буудалгаар дайсанай бүхы танкнууд үгы хэгдэжэ, ябган сэрэгүүдынь тараагдан сохигдоһон байгаа.

* * *

«Манай Францида байхада зүүн фронт дээрэ болоһон байлдаанда хяа сохигдоһон нэгэ дивизи ерээ бэлэй. Энэ дивизиһээ үнэндөө халаа оройдоо нэгэ батальон үлэһэн байгаа. Өөһэдынтөө хабаадалсаһан хүшэр хүндэ байлдаануудай тухай бидэнэртэ солдадууд хөөрэжэ үгөө һэн. Тээд тэдэнэй хөөрэһэниие дуулаһанайнгаа һүүлээр бидэнэрэй урма зориг унашоо һэн. Россида ошожо ябаха замдаа солдадууд дайн байлдаае муудхажа хараал шэреэл болоолдоошо һэн. Эндэ бидэнэрэй хэдэхэн үдэрэй туршада үзэһэн юумэмнай бидэнэрэй дурые ехээр гутаагаа. Ородууд бидэнэрые ехэ гээлтэдэ оруулжа ходоодоо ехэ буунууд ба минометуудаар буудаһан байна. Һаяхан манай участок дээрэ ородой танкнуудай сүмэрэн орохоодо дүтэ байһан лейтенант Рейнц гэгшэ тэрьедээ. Танкнуудай буудахаяа болихолоор бидэнэр 19 хүн щельнүүд сооһоо гаража, пленде ороо һэмди» гэжэ 340-дэхи немецкэ ябган сэрэгэй дивизиин 695-дахи полкоһоо Улаан Армиин талада шэлжэн ороһон фельдфебель Вильгельм К. гэгшэ хөөрэнэ.

* * *

Голландска патриодууд тус оронииень богоолшолжо байһан немецкэ эзэмдэгшэдтэ эсэргүү тэмсэлнүүдые элдэб аргаар ябуулна. Нэгэ консервнэ фабрика дээрэ гитлеровецүүд германска армида консерв бэлэдхэхэ ябадалые эмхидхэһэн юм. Тээд мүнөө болохоодо хэдэн олон хэһэг консервнууд сооһоо нюдэһэн шэл олдобо. Вееспдэ томо фабрикын складууд дээрэ Германида ябуулагдаха тон ехэ нооһон утиль суглуулагдаһан байгаа. Тээд тэдэ складууд галдатлажа, хэдэн үдэр түймэрэй үргэлжэлһэн дээрэһээ бүхы нооһон утиль үгы хэгдэһэн байна.

Моздогой оршондохи байлдаанууд

ДАЙЛАЛДАЖА БАЙГАА АРМИ. сентябриин 21. **(ТАСС-эй тусхай корреспондент).** Моздогой оршондо хатуу шанга байлдаанууд үргэлжэлһөөр. Манай частьнууд хэдэн участогууд дээрэ дайсанай атакануудые сухариса сохижо амжалтата хэдэн контратака хэбэ.

Буудалгын хоёр подразделени дайсанай частьнуудай хоорондуур сүмэрэн гаража, тэдэнэй байһан газар уруу хушууран орожо шадаба. Ябган сэрэгэйхид фашистнуудай тыл уруу орожо, тэдэниие ехэ гээлтэдэ оруулһан байна. Немецүүдэй дайшалхы гурим уруу Н-скэ танкова подразделени сүмэрэн ороо.

Нүгөө нэгэ участок дээрэ нэгэ танкова подразделени тэнтын хүсэтэ атакаар дайсаниие түрибэ. Ябган сэрэгэйхид таатай зохид рубежнүүдые эзэлээд танкистнуудай амжалтые бүхэлбэ. Тус байлдаанда дайсанай хэдэн танк ба элдэб янзын калибрын ехэ буунууд үгы хэгдээ. 100 шахуу немецкэ автоматчигууд хюдагдаа.

Республика дотор

СЭЛЭНГЭ. Чик-Тагалцарай эхин һургуулиин һурагшад (хүтэлбэрилэгшэнь багша нүхэр Дылгыров) Ленинэй кэрэмжэтэ артелдэ ехэ туһа хүргэбэ. 32 һурагша 12 гектар дээрэһээ 660 килограмм колос суглуулһан ба 2 гектар картаабха хуряаһан байна. Гадна тэдэнэр 180 бухал хагдан тэжээл бэлэдхэһэн, 32 килограмм мөөгэ ба 12 килограмм алирһа суглуулһан байха юм.

* * *

БАУНТ. Загаһашан Иван Петрович Кирсанов болбол эрхим ажалаараа аймаг соогоо суурхаһан стахановец мүн. Тэрэ болбол гансаараа арбан хүнэй оронда хүдэлмэрилдэг юм. Иван Петрович орон ба фронтдоо 48 тонно загаһа үгэжэ, жэлэйнгээ түсэбые 800 процент дүүргэбэ.

* * *

ЗЭДЭ. Петропавловка тосхондо ажаһуудаг Улаан Армиин командир ба политхүдэлмэрилэгшэдэй һамгад энэ хабар хахад гектар картаабха Улаан Армиин эдеэ хоолой фондодо зорюулан тариһаа байгаа.

Һаяхан бүхы картаабхаяа эхэнэр патриодууд өөһэдынгөө хүсөөр хуряажа абаба. Тэдэнэрэй ургуулһан картаабха Улаан Армиин эдеэ хоолой фондодо тушаагданхай.

* * *

ПВЗ. Нүхэр Прохоровой комсомольско залуушуулай бригадада (нүхэр Смирнов начальниктай цех) Октябриин урда тээхи сталинска вахтада жагсанхай. Фронтовигууд сталинска вахтада жагсаһан түрүүшын үдэрһөө эхилээд үндэр бүтээсэнүүдые үгэнэд.

Һаяхан тус бригада даалгабаряа 345 процент дүүргэһэн байна.

Ажалай үндэр бүтээсын мастер нүхэр Маркевич даалгабаряа 500 процент дүүргэнэ.

* * *

УЛАН-УДЫН түмэрзамай депогойхид Октябрьска революциин XXV ойн түүхэтэ үдэрые үндэр бүтээсэнүүдээр угтахаар хүдэлмэрилжэ байна.

Һаяхан механическа цехын станогуудые заһабарилгын слесарь нүхэр Полещук нормоёо 572 процент дүүргээ. Тус цехын токарь нүхэр Ененко 5 шахуу нормо дүүргэһэн байна. Строгальщик нүхэр Литвинов нормоёо 414 процент ба токарь Руднева 402 процент дүүргэбэд.

Нүхэр Паршинай начальнигаар хүдэлмэрилдэг цехтэ эхэнэрнүүд шэн зоригтойгоор хүдэлмэрилнэ. Жэшээлхэдэ, үрэмдөөшэд нүхэд Авдиевская, Карташева ба электросварщица нүхэр Яшина гэгшэд нормоёо 220—390 процент болгодог байна.

Тонуулшад

Хулгай хэхэ гээшэ адаг муу ажал юм гэжэ хэлсэдэг. Тээд немецүүд гансал хулгай хэхэ ажалтай байна. Немецүүд гэртээ хүдэлмэри хэхэ дурагүй, харин харгы дээрэ гаража тонуул хэбэл дээрэ гэжэ бодоно. Рейхсмаршал Геринг гэгшэ дайн сэрэг болоһонһоо хойшо алтаар 5 миллион түхэриг хамажа абаба. Энэ буха гахай өөрөө 8 пуд болодог: таргалжа өөхэндөө булигдаба, зүгөөр зааханшье фрицынь тэнэг бэшэ—тэрэнэй сумка соонь ородой ситецшье, салошье, хүбүүдэй үмдэншье бии байна.

Хулгай хэхэ гээшэ немецүүдэй ажал болохоһоо гадна, энэ халаа немецкэ политика гээшэ. «Бидэнэр, немецүүд халаа газар дайдагүй зон гээшэбди»—гэжэ тэдэнэр хэлэдэг. Тэдэнэр бусадай газар дайдые бага бэшээр булияажа абаа. Тэдэнэр Польшо, Норвеги, Дани, Голланди, Бельги, Франци, Чехословаки, Югослави, Грециие кармаандаа хээд байна. Тээд тэдэндэ үшөө бага хэбэртэй байба. Тэдэнэр манай оронда добтолобо. Тэдэнэр Белоруссиие ба Украиныие ула доро гэшхээ. Немец хомхой хободог: ехээр хулууха тумаа бүри ехэ юумэндэ һанаархана. Немецүүдэй гэдэһэ гүзээниинь ёоргүй, ёро байна. Тэдэнэр манай газар дайдые эдижэ хэзээ садаха гэбтэхэ юм гээшэб? Эгээн һүүлшын фрицэй аман худар шорой хэжэ шэглэхэдэмнай гансал тиихэдэ садаха байха. Немецүүдтэй арсажа болохогүй: үгэ хэлэн тэдэндэ халдадаггүй. Гансал би немец бүхы юумэ ойлгоноб гэжэ бододог. Гэбэшье фрицтэ ойлгуулха арга дэлхэй дээрэ бии юм. Жэшээлхэдэ, манай артиллеристнүүдэй буудажа эхилхэдэнь энэ хүгжэмые фриц ойлгодог. Немецтэ юумэ ойлгуулжа болохогүй, зүгөөр немецые газар доро булажа болохо ба булахашье ёһотойбди. Боец бүхэн немецүүдые олоор алаха тумань энэ зүдэр муухай дайн сэрэг түргэнөөр дүүрэхэ болоно. Боец бүхэн немецүүдые олоор алаха бүринь манайхид олоороо амиды үлэхэ болоно. Немецые ала—тэрэгүй хадашни шамайе алаха. Немецүүд үшөө олон, тиибэ-ябашье заха эсэсынь харагдажа байна гэбэл: бидэнэр тэдэниие хюдажа дууһахабди.

Немецүүд бидэнэр газар дайдагүй арад зон гээшэбди гэжэ хэлэдэг һэн. Тиимэшье болог даа, бидэнэр фриц бүхэндэ хоёоод аршин газар үгэхэбди. Бүхы хүн түрэлтэндэ үды ехэ уйдхар гашуудал ерүүлһэн, манай арадые тоноһон ба сэльхэлынь зобооһон энэ үйлөө харлаһан орон хэһэн үйлэеэ хоёр нюдөөрөө үзэхэ: Германи болбол арад зонгүй хооһон газар дайда болохо.

Хулгай хэжэ шадаа хадаа, харюусажашье шадагты.

Илья ЗРЕНБУРГ.

Хилын саанаһаа

Дүтын Востогто английска сэрэгүүд дайсанайнгаа ара талада нэбтэрэн оробо

ЛОНДОН, сентябриин 26. (ТАСС). Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, английска сэрэгүүд 500 миил сул губяар ябажа, осиин гүрэнүүдэй линиһээ ара таладань ороод, Джало гэдэг (Ливия) бишиихан ургамалтай газарта ба Венгази болон Баркиин районуудта нэбтэрэн оробо. Энэ рейд хэхэ үедэ тэдэнэр дайсандаа ехэшэг гарза гай ушаруулаа. Бенгазиин районде газарта байһан 30 шахуу дайсанай самолеудые үгы хэһэн гү, али гэмтээһэн байха юм. Тэрээнһээ гадна империскэ сэрэгүүдые атаковалха гэжэ һэдэһэн нэгэ хэлэн самолеуд сохигдожо унагаагдаба. Эдэ операцинуудта хабаадалсаһан артиллери болбол дайсанай элдэб олон янзын объектнүүдые, тэрэ тоодо сэрэгэй хэрэгсэлнүүдэй складые амжалтатайгаар буудаһан байна. Рейдтэ хабаадалсаһан сэрэгэй хүсэнүүдэй тоонь нилээд ехэ байһан болобошье, хэлэгдэнэгүй.

Энэ рейд болбол дайсаниие нилээд ехээр мэгдэхэбэ. Илангаяа Джало гэдэг нютагта хэгдэһэн рейд амжалтатай байба гэбэл тэрэ хадаа английска частьнуудаар эзэлэгдээд 6 үдэр соо тэдэнэй гарта байгаа һэн. Тиин итальянска моторизованно ехэшэг хүсэнүүдэй нэмэжэ ерэһэнэй һүүлдэ тус газарые английска сэрэгүүд орхижо гараһан байна. Дайсанай гарнизондо ба сэрэгэй объектнүүдтэ ехэшэг гэмтэл ушаруулагдаа. Өөрынгөө зорилгые дүүргэһэнэй һүүлээр английска сэрэгэй хүсэнүүд база дээрээ бусажа ерэбэ.

США-да сэрэгэй үйлэдбэри ехэ болоо

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 27. (ТАСС). Мэнэ һаяхан США-гэй сэрэгэй ажал үйлэдбэриин хэрэгүүдые эрхилхэ управлениин түрүүлэгшэ Нильсон гэгшэ 1941 оной декабрьһаа хойшо сэрэгэй ажал үйлэдбэриин продукци гаргалгань 350 процент хүртэр ехэ болоо гэжэ мэдүүлбэ. Бэлэн болоһон булад хэрэгсэлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха ябадал дунда жэшээгээр һара бүридэ 5.300 мянган тонно болоно, тэрээнһээ дүрбэнэй гурбан хубинь сэхэ сэрэгэй зорилгодо ороно гэжэ тус управлени мэдээсэбэ. Энэ жэлдэ булад хайлуулга үзэгдөөгүй ехэ хэмжээтэй болохонь гэбэл үнгэрэгшэ жэлдэ 83 миллион тонно байһанаа 86 миллион тонно хүртэр нэмэхэ байна.

Сэрэгэй үйлэдбэриин хэрэгүүдые эрхилхэ управлени болбол август һара соо хүлһэнэй ажалда байгшадай тоонь 54 миллион хүн болоо гэжэ мэдээсэнэ.

Номгон далай дээрэхи байлдаан

МЕЛЬБУРН, сентябриин 26. (ТАСС). Официальна мэдээсэгдэһэнэй ёһоор Кокодын районде союзнигуудай авиаци японско коммуникациие бомбодоһон байна. Хүнгэ бомбардировщигуудай соединени Рабаул портын оршондо японско корабльнуудые атаковалаа.

* * *

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 26. (ТАСС). США-гэй далайн министерствын коммюнике соо иигэжэ хэлэгдэнэ: американска авиаци болбол Гизо арал дээрэ (Соломонова аралнууд) японско сэрэгэй объектнүүдые ба Гвадалканар арал дээрэ японтоной эзэлһэн деревниие атаковалба.

Хитадтахи дайнай ябуулганууд

Хитадай сэрэгэй командованиин мэдээсэһэнэй ёһоор, хитадай сэрэгүүд болбол Дуньян городһоо (Чжецзян провинци) урдуур байһан стратегическа талаараа үгаа шухала удхатай нэгэн пунктые эзэлбэ.

Аньхуэ провинциин зүүн талада японско сэрэгүүд Чжеяо тээшэ шэглэн добтолго хэбэ. Эндэ болоһон байлдаанай эсэстэ японско сэрэгүүд гэдэргээ сухариха баатай болоо.

Сентябриин 26. (ТАСС).

Агаарта болоһон англо-германска байлдаан

ЛОНДОН, сентябриин 26. (ТАСС). Официальна мэдээсэгдэһэнэй ёһоор, сентябриин 26-ай һүниин туршада английска самолеудууд Голландиин эрье шадар ба французска эрье шадар Па-де Калада дайсанай корабльнуудта добтолго хэһэн байха юм. Эндэ хэгдэһэн атакануудай результадуудые тодорхойгоор хэлэхэнь бэрхэтэй, зүгөөр дунда хэмжээнэй наймаанай суднанууд сэхэ тудаһан ушарнууд тэмдэглэгдээ.

Дайсанай самолеудууд сентябриин 26-ай һүни Англиин баруун урда эрье шадархи нэгэн пунктда бомбонуудые хаяба. Нэгэ бага гэмтэл хэгдээ, тэндэ үсөөхэн хүн үхэһэн ушар бии.

Холбоото Штадууд ба дайлалдажа байгаа Франци хоорондоо хэлсээ баталаа

ЛОНДОН, сентябриин 25. (ТАСС). Французска Национальна Комитедэй хэблэлэй бюрогой мэдээсэхэнь хадаа, Холбоото Штадуудай үһан сэрэгэй хүүли баригшад ба дайлалдажа байгаа Франци болбол хоорондоо барисаатай байха тухай хэлсээ баталба. Энэ хэлсээнэй ёһоор дайлалдажа байгаа Франциин далайн авиациин отряд американска далайн авиацитай хабсараад, холбоото штадуудай үгэһэн самолеудуудтай хамта французска соединени бии болгожо нэгэдэмэл оронуудай далайн авиацитай хамта ябуулганууда хэхэ болоно.

США-да судна байгуулгые үргэдхэхэнь

ВАШИНГТОН, сентябриин 27. (ТАСС). Энэ оной сентябриин 27-до дүүрэһэн нэгэ жэл соо США-да 488 ашаанай судна баригдаһан байна. тэрэ хадаа 5450 мянган тонно ашаа шэрэхэ шадалтай.

Сентябри соо США-да 90 ашаанай судна байгуулагдаха юм, тэрэнь дунда жэшээгээр. үдэртөө гурбан пароход болохо байна.

1941 оной январь соо тунхаглагдаһан судна байгуулха тухай президентын онсо шухала захиралта гараһан сагһаа хойшо далайн ашаанай пароходуудые баридаг американска судоверфенүүдэй ажалайнь бүтээсын шадабари 3 дахинһаа үлүү ехэ болонхой.

Далайн хэрэгые эрхилхэ правительственнэ комисси болбол үнгэрэгшэ жэлдэ 20 шэнэ судоверфенүүдэй барилгада мүнгэн зөөри гаргажа үгэбэ.

Д. КОРСАКОВ

АЛЕНА ХҮГШЭНЭЙДЭ

РАССКАЗ

Тиимсээрынь нэгэ ута, хүүгэдэй үмөөр тархяа бооһон солдадынь, түлеэнэй һүхэ абаад, бусалжа байһан тогооемнай хамха наншаад... тиигээд эжыемнай алаа һэн даа гээд... саашаа юумэ хэлэнгүй. хилээмэнэй халиһа нүхэлжэ һуугаа бэлэй...

—Тиигээд ханзыемнай хоер немецүүд хаха сохеод үлэгдэл үмдэ самсыемнай һайшалан суглуулха үедэнь, пеэшэнэй саана хорголожо байһанаа би орон доро хэбтэһэн абынгаа хурса һүхэ абаад эжыемни алагша немецые ара уруунь сабшажархеод, үүдээрээ гүйжэ гараа һэм. Газаа харанхы байхадань, огород соогуур гүйгөөд бүлэг бургааһан соогуур далдалжа тосхонһоон мултараад Петровскодо эжынгээ эгэшэдэ ошоо һэм. Мүнөө манай ахаһүү таанарайнгаа ерэхэдэ би танһаа таһархагүй ябахаб гээд һууба.

Энэхэн бишиихан наһандаа иимэ зоболон үзөөд, сэдьхэлээ харин гэмтээгүй, үһөөнэй хороор бусалжа, харатанда ханамжатай харюу үгэһэн байгаа. Европын хэды гүрэниие тоноһон, Франциин хүүгэдые Парижда алаһан, Польшын эхэнэрые Варшавада алаһан, хэды олон жэлдэ хүнэй мяхан хоолтой ябаһан, хоер хүлтэй хохимой ороотониие абынгаа һүхөөр арай иимэ баахандаа хороожо шадаһан байгаа.

Бул-бул сохилжо байһан булжамархан шэнги зүрхэниинь булагаар хангагдаһан мэтэ байба, болото арадай хүбүүн болоо жо дайсанда дабхар харюу үгэжэ шадаа. Хамаг ехэ ород арадай э имсэг хулимсагай эрхые эдэлжэ шадаа.

Газарта хүрэмэ сагаан дэлһэтэй, хамартаа хүрэмэ хара хүхэлгэй сэбидар Сагаан хүлэгүүтэй баатарнуудай ашэ гушань бэлэй!

Үглөөгүүр эхыень хүдөөлүүлхэдэ байгаа һэмди. Эхынгээ эрдэнитэ бэеые эльһэ шоройгоор булахаһаан урда сагаан модон хуурсагайнь хажууда толгойлоод байгаад, эжы гэжэ гурба дахин дуудажа эхынгээ хасарынь нэгэ үндэхэдэнь, бидэнэрэй досоо дайсаниие хара далайн хаягаар, хүхэ далайн хөөмэйгөөр үлеэжэ орхихо зориг дахин нэгэ бусалаа этэй... Энэ наһанһаа мартахагүйб! Галаар галдаха, түмэрөөр түрихэ еһотой... харатан дайсаниие.

Дайнай ээлжээтэ һүни хүрэжэ ерэбэ. Газар тэнгэриин доһолмо үсэр буунуудай дуун гаража байна. Манайхид сэрэглэн гараба. Бишиихан Коля пулемётчигуудта тобшо зөөлсэжэ ябана.

Һүүлшын бэшэг би госпитальда хэбтэхэдээ абааб: Бишиихан почтово дэлгэмэлдэ арба гаран үгэ бэшэһэн байгаа. Тон олоор гитлеровецүүдые хюдаабди гээд, намда һайнаар пулемётчигуудта туһаламжа хүргэһэнэймни түлөө, һүни нэгэтэ гушаад километрын газарта ошожо фашистнуудай полкын штабта сонхоорынь бомбо хаяжа хорёод офицернуудые һалгааһанаймни түлөө шагнал үгэхэ гэжэ зууршалга хүргөө гэжэ эшээ һэн. Хори гаран дайнда оробошье яагаашьегүй ябана ёһотой.

Тиигэжэ хэлэхэдэнь Алена хүгшэн байжа ядан—тээрхы хүбүүхэн амиды ябаа хадаа манай эндэ ерэхэгүй юм аагу, би тэрэ эхынь оронло хэдэн хонуулжа, хайшан гэжэ эдеэлүүлхэ бэлэйб гэбэ... тон энээхэн нэгэ гулдаар нэгэшье немецые тархиинь хаха сохёод үхэхөөр байна даа! Тархишье, эндээл загаһа нугаһаяа барижа, тоһо нооһоороо туһалжа байгаа һаа гээд, хүнгэлөөд, аягатай байһан халуун сайгаа, ангаһан хүн шэнгеэр уугаад, үрхэ өөдөө хаража үдэр болобо бэшэ гү гэбэ. Алена хүгшэн досоогоо бусалһандаа хэхэ юумэеэ оложо ядан байна. Огтошье нойрынь хүрэнэгүй.

—Юрэдөө доторһоон таһарһан гурбан хүбүүмни сэрэглэлдэжэл ябана. Сэрэглэлдэнгүй яаханьбэ. Юунэй түлөө гарыень ганзагата хүргөө һэмбиб, юунэй түлөө арбан һара альган дээрээ тэбэржэ, хорин һара хурган дээрээ тэжээгээ һэмбиб. Дабаае дабаха гэжэ, дайсаниие дараха гэжэ үргөө һэн бэзэб. Ябаг. Яагаашьегүй ябанад. Түмэнэй түлөө эрэ хүн түрэдэгшье юм, үхэдэгшье юм. Бидэ эндээ һуухабди даа: айл зондоо аха дүү соогоо, түрэһэн гараһан нютагтаа... хүргэшэмнай һүтэй, хүүгшэмнай унагатай—гэбэ.

һаратай һүни. Сагаан саһаар хушаатай элдин элбэг Россин талада, хойто һалхинда бурдаһан баахан хүдэлжэ, хүнгэрэг дээгүүр саһан хиидэжэ байна. Шэнын арбан табанай һара һүлэмхи хүхэ гэрэл татажа, энэ тэнэ хүнэй дүүгарха, морилой түрьяха инсагаалха ходоһоон соностоно. Дайсанай ара талаһаа нэгэ нохойн гангинахань дуулдана. Бадма минии хажууда хэбтэһэнээ—энэ газар бузараһан, бүхы амитаниие зобооходоо сэнгэхэ ямар галзуу хохимойнууд гээшэгшэб гээд түргэн янзаар махоркоёо оройн хэбтэбэ.

Тэрээн соогуур, мүн бидэнэр добтолжо «С» гэдэг тосхон эзэлхэ гэжэ даалгабари абабабди. Бидэнэр зориһондоо гэжэ хахад һүниин хойно немецүүдые таһа сохижо энэ газар эзэлбэбди. Энэ һүни агнуури һайн байгаа. Арбан гурбан дайсаниие хирээн эдеэн болгоод, тэрэ арбан гурбадахимни уна унатараа намайе гранатаар хүлым гэмтээһэн ушартань би мүнөө эндэ һуунам.

Долоо—найма хоноод байхада Алена хүгшэн үглөөгүүр айхабтар эртэ бодожо үнеэдээ һаагаад, баруун тээгүүрээ хэбтэһэн Василий Петровичые бодхообо.

Василий Петрович хүхюун янзатай түргэхэн бодоод, хайша хэрэг нюураа сагтань шобтороод, мэгдэһэн хэбэртэй, халаланай хорой соо бэлшээридэ байһан унагатай гүүе барижа асараад гэртээ оробо.

—Бараһамни, зөөхэй эдил даа, шамдаа мүнөөхи гахайнгаа хахад мяха үгэбэб. Суухатай тоһоёо гамнажа ябаарай: эдихэ бүреэ суухынгаа хоолой ходо уяжа ябаарай.

Тиигээд, Алена хүгшэн эдеэнһээн урда, бутылка сооһоо нэрэмэл гаргажа, гуламтынгаа гурбан дүлиин баруун хойтодохи дүли дээрэ дуһаагаад, гурба дахин хургаараа иишэ тиишэнь сүршөөд, өөрөө амтынь хүрөөд, Василида һайн һайхан ябаарай, ехэ дайдаяа энхэрээрэй, эжы баабайнгаа нэрэ соло нэрэлүүлээрэй! гээд уухынь үгэнэ.

Василий бутылкатай нэрэмэлыень уугаад, матаар ехэ үндэһэн аягаар шанаһан зөөхэйень элеэд мордохо гэжэ түхеэрбэ. Мордохын урда Коля хүбүүндээ үгөөрэй гэжэ түйсэтэй шара тоһон, зохидхоноор орёоһон нэгэ нооһон нэхэмэл бээлэй, оймһонуудые Алена хүгшэн үгэбэ.

Тиигээд үглөөгүүр алаг гүүгээ оруулаад, борогшон унагаа дахуулаад, Алена хүгшэн Василий Петровичые абаашажа вокзал оробо.

Василий шархаяа аргалуулаад, манай утаан соогуур ханилһан нүхэрлэһэн, хамта дайсаниие дараһан хайратай нүхэр Балмынгаа эхэдэ ерэжэ баахан амараад, шаратай зөөхэй эдижэ садаад, загаһа омуль шаража шанажа амталаад, врачнуудтай хэрэлдэжэ байжа комиссида үзүүлээд, яаралтай мэндээтэйгээр өөрынгөө нүхэдтэ, өөрынгөө частьда бусаба.

Станци дээрэ. Сибириин ута замын зүүн хизаарһаан ерэжэ ябаһан нэгэ ехэ состав уһа абаад ябахаяа мэгдэн байна. Алена хүгшэн Василиие хоёр хасарынь урилажа байжа үнэдөөд, харатан дайсаниие хара хирээн хүнэһэн болгоорой гэжэ юрөөгөөд, баруулжа ябаһан поездын хойноһоо һарабшалан харасагаажа хахасаба.

(Эхиниинь манай газетын үсэгэлдэрэй номерто).

Харюусалгата редакторай орологшо **Ц. ГАЛСАНОВ.**

Гурбадахи табанжэлэй

4-дэхи ЖЭЛЭЙНЬ ГАРГАЛГА

Гүрэнэй урьһаламжа захигшадай анхаралда

Захиһан облигацияа үшөө абаагүй нөөсэлгын кассануудһаа абаха болзорынь 1943 оной майн 1-дэ дүүрэхэ байна.

Мүнөө хүртэр захиһан облигацияа абаагүй хүнүүд болбол шүүбэринүүдэй тиражнуудта хабаадалсанагүй. Нэгэдэхи тиражынь энэ жэлэй июлиин 5-да Москвада болоһон байха хоёрдохи тиражынь сентябриин 25-да болобо.

Облигацияа гансал эмхи зургаан организаци ба предприятиингаа, тараажа үрьлингүй облигацинуудаа бусаажа үгэһэн ба облигациин түлөө мүнгэеэ оруулһан нөөсэлгынь кассануудһаа абажа болохо. Облигаци абахадаа урьһаламжа захижа хэды мүнгэ барюулһан тухайдаа хүдэлмэрилжэ байһан газарһаа справка абажа, нөөсэлгын кассада үзүүлхэ хэрэгтэй.

Нүхэд! Облигацинуудаа шамдаа абыт, саг соонь абаагүй ябахадаа гарзада ороноолто.

БМАССР-эй Гострудсберкассануудба Госкредитэй управлени.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ ул. Ленина 26. Телефоны: отв. редактора—3-44; зам. редактора—3-44 (2 зв.); секретариата и отдела партийной жизни—3-23; отделов сельскохозяйственного и писем—7-55; отдела пром. и транспорта—5-07.

Н—3080

Типография государственного газетного издательства при СНК БМАССР.